

Juryrapport Scriptieprijs van de Vakbeweging 2024

Afgelopen jaar hebben het Wetenschappelijk Bureau voor de Vakbeweging de Burcht (WBV) en de FNV voor de tiende keer de scriptieprijs van de vakbeweging georganiseerd. Deze prijs is in het leven geroepen om studenten aan te moedigen thema's die vanuit vakbondsperspectief relevant zijn te onderzoeken en bij te dragen aan oplossingen voor sociaaleconomische vraagstukken.

De jury van de scriptieprijs van de vakbeweging bestaat uit de volgende leden:

- Tuur Elzinga, voorzitter FNV, tevens voorzitter van de jury.
- Prof. Dr. Sonja Bekker, Hoogleraar Europees Sociaal Beleid aan de Universiteit Utrecht.
- Prof. Dr. Mijke Houwerzijl, hoogleraar Arbeidsrecht aan de Universiteit van Tilburg
- Mirjam de Rijk, publicist
- Saskia Boumans, wetenschappelijk directeur van het Wetenschappelijk Bureau voor de Vakbeweging, de Burcht.
- Dr. Lisa Berntsen, onderzoeker en medewerker van het Wetenschappelijk Bureau voor de Vakbeweging, de Burcht

Dit rapport geeft een kort overzicht van de ingezonden scripties, beschrijft de werkwijze van de jury, en licht toe hoe de genomineerde scripties en de uiteindelijke prijswinnaar(s) zijn gekozen.

Overzicht ingezonden scripties

In totaal zijn dit jaar veertien scripties ingezonden. De inzendingen kwamen van de Radboud Universiteit, Universiteit van Amsterdam, Vrije Universiteit Amsterdam, Universiteit Utrecht, Tilburg University en Open Universiteit. De scripties waren afkomstig van verschillende disciplines zoals Sociaal Recht, Arbeidsrecht, Research Master Social Sciences, Global History, Educatie in de Mens en Maatschappijwetenschappen, Extended Master Rechtsgeleerdheid (Arbeids- en familierecht), Human Resource Studies, Sociologie en Managementwetenschappen.

- Het stakingsrecht van artikel 28 EU-Handvest in internationaalrechtelijk perspectief: Een conflict tussen rechtsordes of ruimte voor harmonie?
- De weg naar een verbeterd collectief overleg: een onderzoek naar de maatregelen die Nederland kan nemen om collectieve onderhandelingen te bevorderen gekeken naar de richtlijn betreffende toereikende minimumlonen in de Europese Unie.
- Zwijgen is toezeggen: de toepassing van een default- vakbondslidmaatschap met het oog op het verhogen van de cao- dekkingsgraad.
- The Political is Personalized: Feminist Solidarity in the Context of Outsourcing Domestic Work to Migrant Domestic Workers.

- Re-Examining Dutch Labour History: Exploring the changes in FNV women's organisations' attitudes towards social reproduction during the second wave of feminism.
- De Europese Richtlijn beloningstransparantie: voor vrouwen een garantie?
- *Anoniem*¹
- Wapengelijkheid of ondermijning? Het (re)actierecht van de werkgever in het licht van de beschermingsgedachte van het arbeidsrecht.
- Bijbaan toegestaan? Een onderzoek naar de 'objectieve reden' van art. 7:653a BW in de rechtspraak.
- Meer leraren, maar toch een groter tekort.
- Gele Bonden.
- Equal Treatment for Labor Migrants? How Career Development Opportunities Bridge the Inclusion Gap for Agency Workers and Direct Hire.
- Gender Dynamics in the Dutch Socialist and Labour Movements of the 19th and 20th centuries: Insights from a Gendered version of Bourdieu's Theory of Capital.
- Op welke wijze kan loopbaanbegeleiding bij James een bijdrage leveren aan het versterken van sociale rechtvaardigheid?

De werkwijze van de jury

Drie van de zes juryleden (namens WBV de Burcht en de FNV) hebben de veertien ingezonden scripties gelezen en beoordeeld op basis van de criteria in het reglement van de scriptieprijs. Die criteria staan vermeld in onderstaand kader. Dit leidde tot een voordracht aan de jury van vijf scripties die voor de scriptieprijs in aanmerking zouden kunnen komen.

Beoordelingscriteria scripties

A. Onderwerpkeuze:

- betekenis voor het werkgebied van de vakbeweging,
- betekenis voor de rol van de vakbeweging,
- originaliteit,
- expliciete aandacht voor de rol van de vakbeweging of georganiseerde werknemers.

B. Inhoud:

- heldere probleemstelling,
- adequate toepassing van methoden en technieken,
- verantwoorde analyse en presentatie van resultaten, - verantwoorde conclusies,
- relevante (beleids-)aanbevelingen.

---

¹ Op verzoek van een van de deelnemers, is een van de titels geanonimiseerd.

C. Stijl:

- heldere, leesbare schrijfstijl,
- goede opbouw en structuur van de scriptie.

Tijdens de jurybijeenkomst op donderdag 13 februari 2025 heeft de jury, op basis van de bovenstaande criteria, uit deze scripties de genomineerden en de prijswinnaar geselecteerd.

De keuze van de jury

Bij de uiteindelijke vaststelling van de genomineerden en de prijswinnaar gaven, naast de methodologische kwaliteit en originaliteit, de betekenis van de scriptie voor het werkgebied van de vakbeweging de doorslag. De jury is verheugd dat er dit jaar veel inzendingen waren die specifiek aandacht besteedden aan de rol van de vakbeweging.

Dit jaar heeft de jury maar liefst vijf scripties genomineerd, omdat al deze scripties van hoge kwaliteit zijn en aan het overgrote deel van de criteria voldoen.

De volgende vijf scripties zijn genomineerd:

Jamie Jansen (Universiteit van Amsterdam: Research Master Social Sciences) met de scriptie **'The Political is Personalized: Feminist Solidarity in the Context of Outsourcing Domestic Work to Migrant Domestic Workers'**. De scriptie behandelt de vraag hoe feministische solidariteit vorm krijgt in de context van het uitbesteden van huishoudelijk werk aan werkers met een migratieachtergrond. De scriptie beoogt inzicht te geven in de relatie tussen de private/individuele en de publieke/collectieve sfeer van solidariteit tussen werkgever en werker. De scriptie concludeert dat feministische solidariteit vorm krijgt door geïnformaliseerde en gepersonaliseerde individuele solidariteitspraktijken, maar dat deze de omstandigheden van huishoudelijk werkers slechts beperkt kunnen verbeteren. De hulprelatie maakt het voor huishoudelijk werkers lastig om hun arbeidsomstandigheden met hun werkgevers te bespreken, terwijl het afstand nemen van werkgeversverantwoordelijkheden leidt tot een gebrek aan duidelijke afspraken. De scriptie roept dan ook op om deze solidariteitspraktijken te formaliseren door duidelijkere afspraken te maken over eerlijke betaling en arbeidsvoorwaarden.

Oscar Pater (Universiteit Utrecht: Arbeidsrecht) met de scriptie **'Bijbaan toegestaan? Een onderzoek naar de 'objectieve reden' van art. 7:653a BW in de rechtspraak'**. De scriptie gaat over de nieuwe wetgeving die het verbieden van nevenwerkzaamheden door werkgevers beperkt, tenzij hier een 'objectieve reden' voor bestaat. In de scriptie analyseert Oscar Pater hoe 'objectieve reden' als norm in de rechtspraak wordt gebruikt. Hij stelt dat de invoering van art. 7:653a BW weliswaar een positieve verandering is voor werknemers die nevenwerkzaamheden willen verrichten, maar dat er onvoldoende transparantie en voorspelbaarheid bestaat. In zijn analyse stelt Oscar Pater dat zowel de rechtspraak als vakbonden tijdens het spreken van het recht en cao-onderhandelingen weinig aandacht

hebben besteed aan het creëren van transparantie en voorspelbaarheid voor werknemers. Het onderzoek sluit af met een suggestie voor een nieuw artikel 7:653a BW.

Olga Kortz (Universiteit van Amsterdam: Arbeidsrecht) met de scriptie **‘Wapengelijkheid of ondermijning? Het (re)actierecht van de werkgever in het licht van de beschermingsgedachte van het arbeidsrecht’** die gaat over het stakingsrecht van de werkgever. Hoewel het stakingsrecht meestal met bescherming van werknemers wordt geassocieerd, onderzoekt deze scriptie de actiemogelijkheden van werkgevers. Kortz stelt vast dat het Europees Sociaal Handvest (ESH) ook het ‘actierecht’ van werkgevers erkent. Werkgevers kunnen bijvoorbeeld op acties van werknemers reageren door een bedrijfssluiting of het bestaakte werk te outsourcen. Hiernaast bespreekt Olga Kortz nog een aantal andere actiemogelijkheden van werkgevers die vrij recent zijn geopperd in de literatuur. Olga Kortz concludeert dat aan de hand van de G-toets de rechter moet beoordelen of de acties evenredig zijn, maar dat deze daarbij rekening zou moeten houden met deze beschermingsgedachte.

Ruben Stieber (Tilburg University: Extended Master Rechtsgeleedheid) met de scriptie **‘Gele bonden’** over de invloed van gele bonden op de arbeidsverhoudingen in Nederland. Een gele bond is een vakbond die weinig leden heeft, niet representatief is voor een bedrijf of sector, (financieel) afhankelijk is van de werkgever en daardoor niet serieus kan onderhandelen over een CAO. Gele bonden zijn voor het grootste deel van hun inkomsten afhankelijk van werkgeversbijdragen voor het afsluiten van CAO's. De scriptie onderzoekt de juridische legitimatie van de gele bond op zowel nationaal als internationaal niveau. Het onderzoek richt zich ook op mogelijke oplossingen door te analyseren hoe andere landen met dit fenomeen omgaan. In de scriptie concludeert Ruben Stieber dat de Nederlandse wetgeving beperkte mogelijkheden biedt om gele bonden tegen te gaan. De scriptie doet verschillende aanbevelingen: ILO-verdrag 98 kan worden omgezet in formele wetgeving, de traditionele vakbond kan vorderen dat gele bonden geen cao's mogen afsluiten, en er kan een statutaire toets of regeling worden opgesteld waarbij op basis van de eisen wordt bepaald welke bonden gecertificeerd zijn.

Josephine Läufer (Vrije Universiteit Amsterdam: Global History) met de scriptie **‘Re-examining Dutch Labour History: Exploring the changes in FNV women’s organisations’ attitudes towards social reproduction during the second wave of feminism’** over het activisme en ervaringen van vrouwen binnen de FNV tijdens de tweede feministische golf. In de scriptie beschrijft zij hoe feministisch activisme en nieuwe theorievorming vakbonden dwongen om gender gerelateerde arbeidskwesties en de cruciale rol van sociale reproductie binnen het kapitalisme te erkennen. Dit daagde ook de door mannen gedomineerde vakbondscultuur uit om de verbonden strijd van vrouwen zelf te erkennen. Grassrootsactivisme en gewone leden waren hierbij van doorslaggevend belang. Josephine

Läuferts benadrukt de noodzaak om feministische en arbeidsgeschiedenis samen te brengen om systemische ongelijkheden binnen vakbonden en de samenleving te kunnen begrijpen en aanpakken.

De vijf genomineerde scripties behandelen relevante thema's en komen op basis van een adequate methodologische aanpak tot voor de vakbeweging en haar achterban relevante conclusies. De jury is van mening dat alle vijf de genomineerde scripties aandacht verdienen van leden, medewerkers en bestuurders van vakbonden.

Prijswinnaars

De scriptie van **Jamie Jansen** over feministische solidariteit en huishoudelijk werk biedt een origineel perspectief op een relevant thema. Normaal gesproken blijft het perspectief van de werkgever onderbelicht in studies over *domestic work*. De empirische basis voor de scriptie is sterk en dat in relatief korte tijd met zowel werkgevers als werkers contact is gelegd, is indrukwekkend volgens de jury zeker bij deze doelgroep. De jury heeft wel enkele kanttekeningen bij de scriptie. Het begrip solidariteit wordt niet duidelijk gedefinieerd en relevante beleidsaanbevelingen voor de vakbeweging ontbreken.

De scriptie van **Oscar Pater** over het verbod op nevenactiviteiten is een gedegen juridisch onderzoek naar een complex onderwerp. De jury vindt het goed dat er onderzoek is gedaan naar de rechtspraktijk van recente wetwijzigingen. De relevantie voor de vakbeweging neemt door het groeiende aantal deeltijdwerkers naar verwachting toe. Hoewel Oscar Pater in de scriptie afsluit met een gewijzigd wetsartikel, mist de jury concrete aanbevelingen voor de cao-partijen.

De scriptie van **Olga Kortz** over het reactierecht van de werkgever is origineel qua insteek en een onderwerp dat steeds relevanter wordt voor de vakbeweging. Er is momenteel relatief weinig geschreven over het (re)actierecht van de werkgever. Het onderwerp is daarom van grote relevantie voor de positie van de vakbeweging. De scriptie is goed geschreven en de literatuur is grondig belicht. De jury is van mening dat de scriptie overtuigender was geweest als er meer aandacht besteed was aan het formuleren van een eigen standpunt en de conclusie en betreurt het gebrek aan concrete aanbevelingen.

De scriptie van **Ruben Stieber** over gele bonden is een uiterst relevante scriptie over een onderwerp dat van grote betekenis is voor de vakbeweging. De scriptie biedt een breed overzicht van literatuur en jurisprudentie, met zelfs voor experts binnen de FNV enkele nieuwe inzichten. Voor een student is dit een mooie prestatie dat een compliment verdient. De jury is van mening dat de internationale vergelijking diepgaander had kunnen zijn.

De scriptie van **Josephine Läuferts** is een zeer goede scriptie over de Vrouwenbond en het Vrouwensecretariaat van de FNV ten tijde van de tweede feministische golf. De jury is onder de indruk van de kwaliteit van het archiefonderzoek. De student toont in de scriptie uitstekend het veranderende begrip van vrouwenarbeid en de transformatie in doelen en activiteiten van de twee verschillende afdelingen binnen de FNV. De jury vindt het jammer dat er geen interviews zijn afgenomen, aangezien een deel van de hoofdrolspelers nog in leven is.

Alle genomineerde scripties bieden waardevolle inzichten voor de vakbeweging, maar twee scripties sprongen er uit qua kwaliteit en relevantie voor de vakbeweging. Daarom heeft de jury dit jaar besloten om niet één, maar twee prijzen uit te reiken. **Ruben Stieber** met een scriptie over gele bonden en **Josephine Läuferts** met een scriptie over vakbondsvertegenwoordiging van gender-gerelateerd werk winnen de scriptieprijs van de vakbeweging 2024.